

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 13/08-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. marca 2008 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti M. V., P., zastúpeného advokátom JUDr. L. L., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 158/96 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 158/96 **p o r u š e n é b o l o .**

2. M. V. **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bardejov **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Bardejov je **p o v i n n ý** uhradiť M. V. trovy právneho zastúpenia v sume 7 424,60 Sk (slovom sedemtisícštyristodvadsaťštyri slovenských korún a šesťdesiat

halierov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. L. L., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e:

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 13/08 z 10. januára 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. V., P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. L. L., P., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 158/96. Svoju sťažnosť sťažovateľ doplnil podaním zo 14. februára 2008.

Zo sťažnosti vyplýva, že v roku 1996 bola okresnému súdu podaná obžaloba proti S. M. (ďalej len „obžalovaný“) pre 37 skutkov, ktoré boli kvalifikované ako trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1 a 4 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005. Konanie je vedené okresným súdom pod sp. zn. 3 T 158/96. Sťažovateľ je účastníkom tohto konania ako poškodený („*pod bodom 31 obžaloby*“) a obžalovaný mu dlhuje za rezivo sumu 450 000 Sk.

V rámci odôvodnenia svojej sťažnosti sťažovateľ uviedol: „*Pokladám za takmer neuveriteľné to, že trestná vec je okresným súdom prejednávaná takmer 11 rokov. Nejde o nejako zvlášť zložitú problematiku a vo veci dochádza k mnohým prietahom. Ja sám nemám presný prehľad o tom, kedy a aké prietahy v konaní nastali, ale navrhujem pripojiť spis Okresného súdu v Bardejove. V každom prípade ide o subjektívne prietahy, ktoré spočívajú nielen v nečinnosti súdu, ale aj v nekvalite súdneho rozhodovania. Nie je predsa*

možné, aby vec bola viackrát zrušovaná krajským súdom pre to, že okresný súd vo veci nesprávne rozhodol. Zlým rozhodnutím, ktoré je v rozpore so zákonom a nečinnosťou súdu došlo k takým prieťahom, že vec je na súde prejednávaná 11 rokov. Skutok sa stal ešte v roku 1994, t. j. pred 13 rokmi a ja v súčasnosti som už na starobnom dôchodku a neviem, či sa dožijem právoplatného skončenia veci, lebo som vážne chorý.

V prílohe prikladám aj lekárske správy o svojom veľmi zlom zdravotnom stave. To len na ilustráciu toho, že dočkať sa súdneho rozhodnutia sa v niektorých prípadoch občan ani nemôže, lebo od spáchania skutku do rozhodnutia uplynie strašne dlhá doba, najmä kvôli neprimeranej dĺžke súdneho konania. Samotné prípravné konanie trvalo asi jeden rok a 11 rokov už trvá konanie pred súdom.“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby nálezom rozhodol, že jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 158/96 porušené, priznal mu nemajetkovú ujmu 1 000 000 Sk a úhradu trov konania v sume 7 424,60 Sk.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu k sťažnosti sťažovateľa vyjadril podaním sp. zn. Spr. 131/08 zo 14. februára 2008, v ktorom stručne popísal priebeh preskúmaného konania a následne uviedol: „*Vychádzajúc z uvedeného je síce možné akceptovať tvrdenie sťažovateľa o prieťahoch v konaní, avšak k zbytočným prieťahom zavinených súdom došlo iba v období od 7. 2. 2003, t. j. od vrátenia spisu odvolacím súdom, do 4. 1. 2004, t. j. do výzvy na predloženie účtovných dokladov pre možnosť nariadenia znaleckého dokazovania z odboru ekonomika a podnikanie. Pri posudzovaní zostávajúcej doby konania, včítane jej celkovej dĺžky, nemožno neprihliadať na okolnosti prípadu, najmä na rozsah spisového materiálu (takmer 3.800 strán bez príloh), potrebu doplnenia dokazovania vykonaného v prípravnom konaní, včítane znaleckého dokazovania a problémy pri vypracovaní znaleckého posudku z odboru zdravotníctvo, odvetvie psychiatria, ku ktorým došlo bez zavinenia súdu. V štádiu do prvého rozhodnutia súdu vo veci významnou mierou k dĺžke konania prispela nutnosť odročovania hlavných pojednávaní pre neprítomnosť obžalovaného, prípadne svedkov. Vzhľadom na uvedené, aj keď v konaní tohto súdu sp. zn. 3T 158/96 bolo porušené právo sťažovateľa ako*

poškodeného na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR nečinnosťou Okresného súdu Bardejov, bolo tomu tak iba v dobe od 7. 3. 2003 do 4. 1. 2004.“

Podľa okresného súdu uplatnenému nároku sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nemožno vyhovieť, pretože *„nielenže nevyužil právne prostriedky, ktoré mu na ochranu tohto práva poskytuje zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v ustanoveniach § 62 a násl. a pred 1. aprílom 2005 zákon č. 80/1992 Zb. o štátnej správe súdov v ustanovení § 17 a násl., ale aj keď v prípade „konečného“ rozhodnutia vo veci dňa 6. 11. 2007 a rovnako aj v prípade prvého rozsudku zo dňa 28. 2. 2001 bol so svojim nárokom na náhradu škody odkázaný na konanie vo veciach občianskoprávných, nevyužil možnosť opravného prostriedku a netrval na tom, aby súd o jeho nároku meritórne rozhodol, v dôsledku čoho treba mať zato, že aj keď sťažovateľ si v konaní uplatnil svoj nárok na náhradu škody, v konaní riadne nepokračoval a nevyužil všetky prostriedky, ktoré mu zákon poskytuje na dosiahnutie meritórneho rozhodnutia o jeho nároku. Pri posudzovaní dôvodnosti priznania nemajetkovej ujmy nemožno neprihliadať ani na skutočnosť, že sťažovateľ si svoj nárok mohol uplatniť aj v občianskoprávnom konaní (zrejme v obchodnom spore), pričom pre takýto postup sa nevyžaduje skončenie trestného konania. Sťažovateľ tak pri uplatňovaní svojho práva na poskytnutie súdnej ochrany nevyužil všetky právne prostriedky, ktoré mu právny poriadok poskytuje, ktorú skutočnosť nemožno opomenúť pri posudzovaní jeho nároku“.*

Následne ústavnému súdu predseda okresného súdu navrhol, aby vyslovil, že *„právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní Okresného súdu Bardejov sp. zn. 3 T 158/96 porušené bolo v dôsledku zbytočných prietáhov v dobe od 7. 3. 2003 do 4. 1. 2004 a v prevyšujúcej časti sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú zamietol“.*

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažnosť v tejto veci pôvodne prijal 10. januára 2008 na ďalšie konanie IV. senát ústavného súdu. V zmysle rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2008 účinného od 1. marca 2008 sa sudkyňa spravodajkyňa v tejto veci stala členkou I. senátu ústavného súdu. Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol I. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Zo sťažnosti, z jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 3 T 158/96:

- 17. júla 1996 bola Okresnému súdu Svidník podaná obžaloba proti obžalovanému pre spáchanie pokračovacieho trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a 4 Trestného zákona vedená pod sp. zn. 3 T 109/96,
- 21. augusta 1996 Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 5 Nt 32/96 rozhodol, že odníma túto trestnú vec Okresnému súdu Svidník a prikazuje ju okresnému súdu (uznesenie bolo okresnému súdu doručené 4. septembra 1996),
- 7. októbra 1996 okresný súd prípisom vyzval všetkých poškodených v tejto trestnej veci, aby mu v lehote 10 dní písomne oznámili, či si voči obžalovanému uplatňujú nárok na náhradu škody a v akej výške,
- od 11. októbra 1996 do 3. decembra 1996 boli okresnému súdu doručované odpovede jednotlivých poškodených,
- 15. apríla 1997 bolo nariadené pojednávanie v uvedenej trestnej veci na 30. apríl 1997, 2. máj 1997, 5. máj 1997 a 7. máj 1997, ktoré bolo z dôvodu neprítomnosti obžalovaného odročené na neurčito,
- 14. novembra 1997 bolo nariadené pojednávanie na 8. december 1997, ktoré bolo v uvedený deň odročené na 20. január 1998 pre ospravedlnenú neprítomnosť obhajcu a obžalovaného,
- 20. januára 1998 bolo okresným súdom pojednávanie z dôvodu predloženia listinných dôkazov odročené na 18. február 1998,

- 18. februára 1998 bolo pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu zdravotných problémov obhajcu obžalovaného a vyžiadania peňažných denníkov od obžalovaného,
- 19. júna 1998 Obvodné oddelenie Policajného zboru Prešov – Sever oznámilo okresnému súdu, že jeho výzvu obžalovanému nemohol doručiť,
- 24. septembra 1998 okresný súd nariadil pojednávanie na 28. október 1998, ktoré bolo v uvedený deň odročené na neurčito za účelom vydania zatýkacieho rozkazu,
- 3. novembra 1998 okresný súd nariadil pojednávanie na 2., 3., 4. a 7. december 1998,
- 3. decembra 1998 sa sťažovateľ telefonicky ospravedlnil z neúčasti na nariadenom pojednávaní,
- 4. decembra 1998 boli v predmetnej veci zabezpečované viaceré listinné dôkazy,
- 7. decembra 1998 okresný súd pojednávanie odročil na 12. až 14. január 1999 za účelom opätovného predvolania neprítomného obhajcu a neprítomných svedkov (aj sťažovateľa),
- 12. januára 1999 pojednávanie nariadené na tento deň bolo pre neprítomnosť predsedníčky senátu z dôvodu práceneschopnosti odročené,
- 29. januára 1999 bolo okresným súdom nariadené hlavné pojednávanie na 16. až 18. február 1999, ktoré bolo za účelom opätovného predvolania obžalovaného a jeho obhajcu, ako aj svedkov odročené na neurčito,
- 22. februára 1999 bolo nariadené pojednávanie na 23. a 24. marec 1999, ktoré bolo okresným súdom odročené na za účelom opätovného predvolania neprítomných svedkov na 5. máj 1999,
- 5. mája 1999 bolo okresným súdom pojednávanie odročené na 16. jún 1999 za účelom opätovného predvolania svedkov,
- 16. júna 1999 okresný súd pojednávanie odročil za účelom predvolania neprítomných svedkov na neurčito,
- 19. júla 1999 bolo v predmetnej veci nariadené pojednávanie na 10. september 1999, ktoré bolo za účelom opätovného predvolania svedkov odročené na 13. október 1999,

- 13. októbra 1999 okresný súd pojednávanie konané v tento deň odročil na neurčito z dôvodu ospravedlnenej neúčasti obžalovaného a jeho obhajcu, ako aj za účelom vypočutia neprítomných svedkov,
- 10. februára 2000 okresný súd nariadil pojednávanie na 14. a 15. marec 2000, ktoré bolo odročené na neurčito pre neprítomnosť obhajcu obžalovaného, ktorý svoju neúčasť ospravedlnil zo zdravotných dôvodov,
- 31. marca 2000 okresný súd nariadil pojednávanie v predmetnej veci na 16. a 17. máj 2000,
- 16. mája 2000 bolo okresným súdom odročené pojednávanie na 7. a 8. jún 2000 pre neprítomnosť obžalovaného a jeho obhajcu, u ktorých nebolo vykázané doručenie predvolania,
- 7. júna 2000 bolo okresným súdom pojednávanie odročené na 6. júl 2000, pretože sa na ň nedostavil obhajca obžalovaného, ktorý svoju neúčasť ospravedlnil,
- 6. júla 2000 bolo pojednávanie v tejto veci okresným súdom odročené na neurčito, pretože sa naň nedostavil jeden z členov senátu,
- 7. júla 2000 bolo okresným súdom nariadené pojednávanie na 24. júl 2000, ktoré bolo následne odročené na 4. august 2000 za účelom opätovného predvolania neprítomných svedkov,
- 4. augusta 2000 bolo pojednávanie okresným súdom za účelom znovupredvolania neprítomných svedkov odročené na 26. september 2000,
- 26. septembra 2000 bolo pojednávanie konané v uvedený deň odročené na 29. september 2000,
- 29. septembra 2000 bolo okresnému súdu doručené ospravedlnenie neúčasti obhajcu obžalovaného na pojednávaní z dôvodu náhlej nevoľnosti, na základe ktorého bolo následne pojednávanie uskutočnené v tento deň odročené na neurčito za účelom zistenia zdravotného stavu obhajcu obžalovaného,
- 18. októbra 2000 okresný súd vyzval prípisom ošetrojúceho lekára obhajcu obžalovaného na oznámenie jeho zdravotného stavu (odpoveď na túto výzvu bola okresnému súdu doručená 24. októbra 2000),

- 23. januára 2001 okresný súd nariadil pojednávanie na 14. február 2001, ktoré bolo odročené na 28. február 2001, pretože sa na pojednávanie nedostavil dozorujúci prokurátor,
- 28. februára 2001 okresný súd na pojednávaní vyhlásil rozsudok v predmetnej veci, ktorým obžalovaného oslobodil spod obžaloby,
- 1. marca 2001 okresný prokurátor proti uvedenému rozsudku podal odvolanie (dôvody odvolania doplnil podaním doručeným 15. mája 2001) a podaním zo 6. apríla 2001 sa proti nemu odvolal aj poškodený S., s. r. o., S.,
- 12. júla 2001 bol spis v tejto veci doručený krajskému súdu, ktorý ho prípisom doručeným okresnému súdu 21. decembra 2001 vrátil okresnému súdu späť bez rozhodnutia ako predložený predčasne vzhľadom na to, že odpis rozsudku nebol doručený všetkým poškodeným, ktorí si uplatnili nárok na náhradu škody,
- 25. februára 2002 bol spis v predmetnej veci opäť doručený krajskému súdu, ktorý 19. novembra 2002 uznesením č. k. 3 To 56/02-3402 zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu v celom rozsahu, vrátil mu vec, aby ju v potrebnom rozsahu prerokoval a súčasne rozhodol, a odvolanie poškodeného zamietol,
- 7. februára 2003 bolo uznesenie krajského súdu spolu so spisom v tejto veci doručené späť okresnému súdu,
- 13. januára 2004 okresný súd vyzval prípisom S. p., a. s., S., na predloženie listinných dôkazov potrebných na rozhodnutie v tejto veci (odpoveď mu bola doručená 8. marca 2004),
- 17. februára 2004 okresný súd prípisom požiadal správcu konkurznej podstaty spoločnosti S., s. r. o., S., o predloženie účtovnej dokumentácie tejto firmy za roky 1990-1993, splnenie svojej požiadavky urgoval prípisom z 8. marca 2004 a odpoveď mu bola napokon doručená 17. marca 2004,
- 27. apríla 2004 bola okresnému súdu na základe jeho výzvy od spoločnosti K., s. r. o., G., doručená požadovaná dokumentácia, spolu s výzvou na prípadné upresnenie požiadavky,
- 10. júna 2004 okresný súd prípisom vyzval spoločnosť K., a. s., P., aby mu predložila celý poistný spis týkajúci sa vozidla S., s. r. o., S., a z Okresného súdu Svidník nechal vyžiadať spis vedený pod sp. zn. 5 C 518/95,

- 30. septembra 2004 okresný súd uznesením uložil K., a. s., P., poriadkovú pokutu v sume 5 000 Sk a rovnako postupoval aj voči spoločnosti K., s. r. o. (K., a. s., vyžiadané listinné dôkazy okresnému súdu doručila 26. októbra 2004),
- 11. februára 2005 okresný súd uznesením pribral do konania znalkyňu z odboru ekonomiky a podnikania, odvetvia účtovníctva za účelom vypracovania znaleckého posudku (termín vypracovania znaleckého posudku bol určený na 30. apríl 2005), ktorá si v ten istý deň prevzala spis v tejto veci,
- 13. júna 2005 súdna znalkyňa požiadala o prolongáciu termínu o 60 dní, prípisom z 28. júna 2005 ju okresný súd upovedomil, že súhlasí s predĺžením lehoty na podanie znaleckého posudku,
- 6. júla 2005 súdna znalkyňa požiadala o súčinnosť vo forme zabezpečenia sprístupnenia potrebnej účtovnej dokumentácie, ktorú jej okresný súd následne zaslal v prílohe prípisu z 27. júla 2005,
- 23. augusta 2005 súdna znalkyňa požiadala o prolongáciu termínu o 90 dní z dôvodu náročnosti uvedeného prípadu, okresný súd znalkyňu prípisom z 25. augusta 2005 upovedomil, že termín vypracovania znaleckého posudku jej predlžuje od 15. decembra 2005,
- 31. októbra 2005 bol okresnému súdu doručený znalecký posudok č. 03/2005 z 19. októbra 2005,
- 8. februára 2006 bolo okresným súdom nariadené pojednávanie na 30. marec 2006, pričom obhajca obžalovaného podaním doručeným 23. marca 2006 požiadal okresný súd o jeho odročenie na iný termín z dôvodu dočasnej práceneschopnosti,
- 30. marca 2006 okresný súd na pojednávaní opatrením obžalovanému ustanovil náhradného obhajcu a následne ho za účelom opätovného predvolania obžalovaného a jeho obhajcu, náhradného obhajcu, poškodeného a svedkov odročil na 4. máj 2006,
- 4. mája 2006 bolo okresným súdom pojednávanie odročené za účelom vyšetrenia duševného stavu obžalovaného a pribratia znalcov do konania na neurčito,
- 2. júna 2006 okresný súd uznesením pribral do konania za účelom vyšetrenia duševného stavu obžalovaného dvoch znalcov z odboru zdravotníctva, odvetvia psychiatrie,

- 16. júna 2006 jeden z ustanovených znalcov požiadal okresný súd o zrušenie uznesenia a pribratie do konania iných, menej vytážených znalcov,
- 3. augusta 2006 okresný súd zrušil uznesenie z 2. júna 2006 a zároveň ďalším uznesením pribral do konania dve nové znalkyne,
- 15. augusta 2006 sa jedna z ustanovených znalkyň ospravedlnila, že znalecký posudok pre pracovnú zaneprázdnenosť nemôže vypracovať,
- 4. septembra 2006 bolo okresným súdom zrušené uznesenie z 3. augusta 2006, a ďalším uznesením boli do konania pribraté ďalšie dve znalkyne, ktoré ho následne obe požiadali o zrušenie uvedeného uznesenia,
- 16. októbra 2006 okresný súd zrušil svoje uznesenie zo 4. septembra 2006 a zároveň v ten istý deň vydal uznesenie, ktorým do konania pribral dvoch nových znalcov, z ktorých jeden podaním doručeným 14. novembra 2006 oznámil, že vzhľadom na svoje vážne zdravotné problémy znalecký posudok nemôže vypracovať,
- 27. novembra 2006 okresný súd zrušil svoje uznesenie zo 16. októbra 2006 a zároveň ďalším uznesením vydaným v ten istý deň do konania pribral ďalších dvoch znalcov,
- 18. decembra 2006 ustanovený znalec a ustanovená znalkyňa podaním doručeným okresnému súdu 19. decembra 2006 požiadali o zrušenie uznesenia okresného súdu z 27. novembra 2006,
- 19. februára 2007 bolo okresným súdom telefonicky konzultované s dvomi súdnymi znalcami, či súhlasia so svojím pribratím do konania, až následne okresný súd zrušil uznesenie z 27. novembra 2006 a zároveň ďalším uznesením z tohto dňa pribral do konania týchto súdnych znalcov, ktorí mali znalecký posudok vypracovať v lehote 1 mesiaca odo dňa doručenia uznesenia, ustanovený znalec však vzhľadom na enormnú pracovnú záťaženosť požiadal okresný súd o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku do 31. augusta 2007, ktorý mu bol prísom z 25. júla 2007 udelený,
- 25. júla 2007 okresný súd zabezpečoval zaslanie viacerých podkladov na rozhodnutie,
- 27. augusta 2007 bol okresnému súdu doručený znalecký posudok č. 61/2007 z 24. augusta 2007,

- 5. septembra 2007 bolo v predmetnej veci nariadené pojednávanie na 6. november 2007,
- 6. novembra 2007 okresný súd na pojednávaní vyhlásil rozsudok, ktorým obžalovaného uznal vinným zo spáchania pokračovacieho trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a 4 Trestného zákona a poškodených s ich nárokmi odkázal na konanie vo veciach občianskoprávných, rozsudok č. k. 3 T 158/1996-3780 zo 6. novembra 2007 nadobudol právoplatnosť 6. novembra 2007.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 182/06).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 158/96 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy v procesnom postavení poškodeného.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokovanej veci.

1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že z hľadiska hodnotenia povahy veci sa oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre ESĽP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citel'ného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (II. ÚS 32/03). Nemožno pochybovať o tom, že aj povaha pokračujúceho trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a 4 Trestného zákona, ktorého sa mal obžalovaný dopustiť spáchaním 37 skutkov, si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného pre všeobecný súd znamená povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty strán trestného konania, vrátane poškodenej strany.

Po oboznámení sa s vyjadreniami účastníkov tohto konania, ale najmä s obsahom vyžiadaného spisu okresného súdu ústavný súd konštatuje, že predmetná vec z právneho hľadiska nevykazuje črty mimoriadnej zložitosti. Na skutkovú zložitosť tejto veci mali podľa ústavného súdu vplyv aj rozsiahlosť spáchaného trestného činu obžalovaného

pozostávajúceho z viacerých čiastkových útokov, vysoký počet poškodených v tomto konaní (37), ktorých súčinnosť musel okresný súd zabezpečiť, potreba zaobstarania viacerých listinných dôkazov, ako aj nevyhnutnosť vykonania znaleckého dokazovania. Spomínaná skutková zložitosť veci však nemôže ospravedlniť obdobia nečinnosti okresného súdu v uvedenom konaní a ani jeho neefektívny postup.

2. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúvanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v týchto konaniach k zbytočným priet'ahom. Doterajšia dĺžka napadnutého konania teda podľa ústavného súdu nebola vyvolaná správaním sťažovateľa.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd v preskúvanom konaní zistil, že okresný súd neúmerne predĺženie uvedeného konania spôsobil nielen svojou nečinnosťou, ale predovšetkým svojou neefektívnou činnosťou.

Na obdobie nečinnosti v postupe okresného súdu, ktoré malo vplyv na celkovú dĺžku tohto konania, poukázal aj predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení. Ide o obdobie trvajúce viac ako 11 mesiacov, a to od 7. februára 2003 (doručenie spisu okresnému súdu z krajského súdu) do 13. januára 2004 (pokyn na zaslanie výzvy za účelom zaobstarania listinných dôkazov). Nečinnosť okresného súdu v označenom období bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka, je potrebné považovať za zbytočný priet'ah v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že k zbytočným priet'ahom v súdnom konaní môže dôjsť nielen nekonaním príslušného súdu, ale aj nesprávnou (neefektívnou) činnosťou súdu, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania vo veci, s ktorou sa na súd obrátil (II. ÚS 2/01).

Z judikatúry ústavného súdu taktiež vyplýva, že ak je konanie pred okresným súdom poznačené zbytočnými priet'ahmi v dôsledku neefektívnej činnosti okresného súdu, postačuje len vymedzenie najzávažnejších období takejto neefektívnej činnosti, ktoré možno kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy (m. m. II. ÚS 131/02).

Podľa zistenia ústavného súdu okresný súd v predmetnom konaní musel zabezpečiť súčinnosť všetkých subjektov tohto konania, čo aj v tomto prípade vzhľadom na vysoký počet poškodených nie je jednoduchá úloha. Napriek tejto skutočnosti vzhľadom na celkovú dĺžku konania, ktoré ku dňu podania sťažnosti trvalo už viac ako jedenásť rokov, možno podľa názoru ústavného súdu v tejto veci konštatovať, že okresný súd mohol svojim sústredenejším postupom v konaní, predovšetkým súbežným vykonávaním procesných úkonov (napr. súbežným, a nie postupným zabezpečovaním listinných dôkazov v období od 13. januára 2004 do 22. novembra 2004), ako aj odstránením neprimeraných časových intervalov medzi vykonávaním jednotlivých jednoduchých procesných úkonov v priebehu konania [napr. obdobie štyroch mesiacov trvajúce od 3. decembra 1996 (doručenie odpovede poškodených na výzvu okresného súdu ohľadom uplatnenia náhrady škody) do 15. apríla 1997 (nariadenie hlavného pojednávania); obdobie siedmich mesiacov trvajúce od 18. februára 1998 (zrušené pojednávanie pre neprítomnosť obžalovaného a jeho obhajcu) až do 24. septembra 1998 (okresný súd nariadil pojednávanie), v ktorom okresný súd obmedzil svoju činnosť len na zaslanie výzvy obžalovanému na predloženie listinných dôkazov; obdobie štyroch mesiacov trvajúce od 13. októbra 1999 (zrušenie pojednávania pre neprítomnosť obžalovaného, jeho obhajcu a poškodených) do 10. februára 2000 (nariadenie pojednávania); obdobie štyroch mesiacov trvajúce od 19. októbra 2005, t. j. od doručenia prvého znaleckého posudku, pri vyhotovení ktorého bola lehota na jeho podanie súdnej znalkyni predĺžená až o viac ako 5 mesiacov; a napriek tomu ďalší procesný úkon smerujúci k prerokovaniu veci vykonal okresný súd až 8. februára 2006 (nariadenie pojednávania)] zabezpečiť plynulosť tohto konania, ktorá by viedla k vydaniu meritórneho rozhodnutia a odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa v primeranej lehote.

Ako obdobie poznačené neefektívnou činnosťou okresného súdu možno podľa ústavného súdu označiť aj obdobie zabezpečovania vyhotovenia druhého znaleckého posudku trvajúce od 4. mája 2006 (odročenie pojednávania za účelom nariadenia druhého znaleckého dokazovania) až do 19. februára 2007 (uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania), t. j. viac ako deväť mesiacov. Ústavný súd sa nestotožňuje v tomto prípade s konštatovaním predsedu okresného súdu, podľa ktorého k zbytočným priet'ahom v tomto období došlo „*bez zavinenia súdu*“. Okresný súd pri zabezpečovaní znaleckého dokazovania ku konzultácii možnosti znalcov vyhotoviť znalecký posudok pred vydaním uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania pristúpil až po vydaní piatich uznesení, ktoré museli byť zrušené z dôvodu nesúhlasu alebo nemožnosti ustanovených znalcov vypracovať znalecký posudok. Ústavný súd vzhľadom na uvedené takýto postup okresného súdu nepovažoval za efektívny.

Predmetné konanie bolo podľa zistenia ústavného súdu poznačené aj nedôslednou činnosťou okresného súdu, v dôsledku ktorej bol ním 12. júla 2001 predložený spis v tejto veci krajskému súdu na rozhodnutie o podaných odvolaniach proti rozsudku z 28. februára 2001 vrátený späť 21. decembra 2001 ako predčasne predložený, pretože odpis uvedeného rozsudku nebol okresným súdom doručený všetkým poškodeným, ktorí si uplatnili nárok na náhradu škody.

O neefektívnej činnosti okresného súdu v predmetnej veci svedčí napokon aj skutočnosť, že jeho rozsudok z 28. februára 2001 bol zrušený uznesením krajského súdu č. k. 3 To 56/02-3402 z 19. novembra 2002, ktorý v odôvodnení okrem iného uviedol: „*Okresný súd k záverom, o ktoré svoje rozhodnutie oprel, došiel bez toho, aby mal k dispozícii dostatočné podklady pre svoje rozhodnutie. Z dôkazov, ktoré boli doposiaľ zadovážené, totiž nie je možné urobiť záver, aký bol finančný stav firmy v tom-ktorom období, aký bol tok finančných prostriedkov a na čo boli používané. Nebola totiž zadovážená kompletná dokumentácia, ani kompletne prehľady o čerpaní poskytnutých úverov z jednotlivých peňažných ústavov, ba dokonca ani úplné prehľady o účtoch, ktoré obžalovaný má a stave na jednotlivých účtoch.*“

Tieto nedostatky sú nedostatkami prípravného konania, takže po podaní obžaloby mal okresný súd možnosť využiť ustanovenie § 188 ods. 1 písm. e) Tr. por. a vrátiť vec prokurátorovi na došetrenie. Keďže uvedené ustanovenie nevyužil a vo veci konal a napokon aj rozhodol, bude musieť dôkazy zabezpečovať a vykonávať sám.

Bez toho, aby bola objasnená celková finančná situácia vo firme, totiž nie je možné urobiť vo veci akýkoľvek záver a posudzovať existenciu, či neexistenciu zavineného konania obžalovaného ako základného predpokladu jeho prípadnej trestnej zodpovednosti.

Z uvedeného dôvodu bolo preto potrebné napadnutý rozsudok zrušiť a okresnému súdu uložiť, aby vo veci konal a rozhodol.“

Vzhľadom na skutočnosť, že na celkovej dĺžke konania v predmetnej veci mali rozhodujúci podiel aj viaceré už uvedené nedostatky v činnosti okresného súdu, ústavný súd posúdil predmetné konanie ako pomalé a neúčinné, t. j. ako konanie so zbytočnými priesťahmi zavinenými okresným súdom, v dôsledku čoho došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. S ohľadom na uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 3 T 158/96 považovať v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy za ústavne akceptovateľnú. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené právo sťažovateľa bolo porušené.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže prikázať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného

zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 1 000 000 Sk predovšetkým z dôvodu neprimeranej dĺžky predmetného konania spôsobenej nečinnosťou, ale aj neefektívnou činnosťou okresného súdu.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen deklarovanie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na celkovú dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 3 T 158/96, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že preskúmané konanie bolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené (rozsudkom okresného súdu zo 6. novembra 2007), ústavný súd považoval priznanie sumy 60 000 Sk sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátom JUDr. L. L., ktoré si uplatnil v sume 7 424,60 Sk za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2007 (prevzatie veci a príprava zastúpenia, písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu). Podľa

§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006, ktorá bola 17 822 Sk.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2007 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 2 970 Sk (spolu 5 940 Sk), režijný paušál po 178 Sk (356 Sk) a DPH vo výške 19 % z odmeny (1 196,24 Sk). Úhrada trov konania vypočítaná podľa platných právnych predpisov predstavuje celkovú sumu 7 492,24 Sk.

Keďže sťažovateľom uplatnený nárok na náhradu trov konania nepresahuje sumu trov konania vypočítaných na základe platných právnych predpisov, ústavný súd mu priznal náhradu trov konania v sume 7 424,60 Sk, t. j. v celej ním uplatnenej výške.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou nálezou uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2008